

Pamokos planas

Pamokos principas: pasivaikščiojimas po Vilnių su žemėlapiu, nuskaitant pateiktą QR kodą. Žaidimo tikslas – aplankyti ir pažinti 10 literatūrinių Vilniaus objektų (pamokos metu mokytojas su mokiniais lanko įvairias Vilniaus vietas, kurios vienaip ar kitaip minimos knygose vaikams).

Mokytojas gali mokiniams pateikti papildomų klausimų, medžiagos, susijusios su objektu, arba nukreipti, kur galima ieškoti daugiau informacijos, rekomenduoja temą ar objektą papildančią literatūrą.

Maršruto ilgis – 3,5 km, trukmė apie 1 val. arba ilgesnė, jei mokytojas dirba pasinaudodamas toliau pateikiama papildoma medžiaga.

1. Objektas: Valdovų rūmai

Užduotis: kaip vadinamas laikrodis, ant kurio yra šis užrašas?

Teisingas atsakymas: saulės laikrodis

Teisingo atsakymo komentaras. Kviečiame susipažinti su visais Lietuvos valdovais, gyvenusiais Valdovų rūmuose. Plačiau apie juos galite sužinoti Nelės Kostinienės ir Živilės Mikailienės istorinėje knygoje vaikams „Vilniaus rūmai ir jų šeimininkai“.

Papildoma informacija mokytojui:

Daugiausiai informacijos apie gyvenimą Valdovų rūmuose vaikai gali rasti Nelės Kostinienės ir Živilės Mikailienės knygoje „Vilniaus rūmai ir jų šeimininkai“. Ši pažintinė paveikslėlių knyga, parašyta istorikų ir iliustruota talentingos dailininkės Linos Itagaki, nuosekliai ir žaismingai supažindina su visais Valdovų rūmų gyventojais (ir ne tik žmonėmis!), jų charakteriais, ypatybėmis. Iliustruotoja daug laiko praleido Valdovų rūmuose, stengėsi atspindėti istorinių asmenybių išvaizdą. Atkreipkite dėmesį, kaip parinktos iliustracijų spalvos, – tai tradicinės heraldikos spalvos, primenančios ir išblukusius senuosius gobelenus, kuriuos galime apžiūrėti Valdovų rūmuose.

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

Lina Mickutė. „Pasaka apie paskutinį Lietuvos princą“;

Nelė Kostinienė, Živilė Mikailienė, Lina Itagaki. „Karališka vaikystė: viena 1529 metų rudens diena“;

Zigmas Vitkus. „Lietuvos valdovai pasakoja vaikams“

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Kuris pastatas – Gedimino bokštas ar Valdovų rūmai – yra senesnis?

(Atsakymas – senesnis Gedimino bokštas, Valdovų rūmai pastatyti daug vėliau, be to, jie buvo visiškai nugriauti ir atstatyti visai neseniai – 2009–2018 m.)

Išvardinkite, kokie valdovai gyveno šiuose rūmuose. (Atsakymas – juose rezidavo beveik visi Lietuvos valdovai)

2. Objektas: Vytauto Kašubos paminklas LDK didžiajam kunigaikščiui Gediminui

Užduotis: ant paminklo Gediminui rasti visų kunigaikščių portretus. Įrašyti ketvirto kunigaikščio vardą (Vytautas, Kęstutis, Algirdas ir ...).

Teisingas atsakymas: Jogaila

Teisingo atsakymo komentaras. Ant paminklo postamento vaizduojami keturi kunigaikščių portretai: Vytautas, Kęstutis, Algirdas ir Jogaila.

Papildoma informacija mokytojui / Naudotinos knygos:

Prisimenamas Vilniaus įkūrėjas Gediminas, taip pat mitas apie miesto įkūrimą. Apie jį, kaip ir apie kitus padavimus bei legendas, galima paskaityti knygoje „Vilniaus padavimai“.

Paminklo autoriai – Amerikos lietuvis Vytautas Kašuba, Mindaugas Šnipas. Paminklas pastatytas 1996 metais. Skulptūra dešine ranka laimina Vilnių, o pats Gediminas stovi šalia žirgo, kalaviją laiko už ašmenų ir taip parodo, kad yra demokratiškas valdovas.

Gediminą galima ir pakalbinti: ant pjedestalo galima rasti QR kodą, jį nuskenavę išgirsite, ką Lietuvos didysis kunigaikštis galvoja apie Vilnių ir miesto pokyčius.

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

Pranas Žukauskas. „Vilniaus padavimai“;

Zigmas Vitkus. „Lietuvos valdovai pasakoja vaikams“

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Kas šio paminklo autorius?

Kas įkūrė Vilniaus miestą?

Ką susapnavo kunigaikštis Gediminas?

Sunkesni klausimai:

Gal žinote, kur buvo Šventaragio slėnis? (Maždaug jame ir esame – tai visas plotas, kur stovi Katedra, Taikomosios dailės muziejus);

Kuo vardu buvo žynys, išaiškinęs Gedimino sapną? (Lizdeika)

3. Objektas: Literatų gatvė

Užduotis: suraskite lentelę (ieškoma atminimo lentelė Nr. 167.) su šiuo eilėraščiu:

„Sidabrinę rasą / Vakaras išpylė. / Rangosi takelis / Į lakštutės pilį. / Vartelius pravėriau / Į lakštutės kiemą. / – Pasakyk, lakštute, / Ką veikei per žiemą? / – Sapnavau gegužį, / Tėviškėlę žalią. / Ir dainas dėlioju / Į dainų skrynelę.“

Koks poetas parašė šį eilėrašį? Įrašykite jo pavardę.

Teisingas atsakymas: Martynas Vainilaitis

Teisingo atsakymo komentaras. Žinomo Lietuvos vaikų poeto Martyno Vainilaičio poezijos rinktinė „Mano volungėlė“ nukelia į pasakišką, žaismės kupiną pasaulį. Kviečiame atrasti autoriaus eiles.

Papildoma informacija mokytojui:

M. Vainilaitis – lietuvių vaikų literatūros klasikas, o jo žaisminga ir spalvingai iliustruota eilėraščių knyga „Mano volungėlė“ (pirmą kartą išleista 1975 m.) yra mėgstama iki šiol.

M. Vainilaičio eilėraščiai vaikams gamtiški, sklandūs, dainingi, juos lengva išmokti mintinai.

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

Eilėraščių vaikams rinktinė „Neša tulpę pelikanas“

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Kuo ypatinga Literatų gatvė? (Labai žinoma ir lankoma turistų dėl sienų, papuoštų meno kūriniais, susijusiais su rašytojais ir poetais).

Galimos užduotys esant Literatų gatvėje:

- sklandžiai perskaityti Martyno Vainilaičio eilėrašį, užrašytą ant lentelės;

- padeklamuoti kokį nors žinomą Vainilaičio (arba kito poeto) eilėrašį;

- rasti dar lentelių žinomiems rašytojams (ar reiškiniui – pvz., yra lentelė, skirta pasakoms);
- pasvarstyti, kam tokią lentelę sukurtumėte jūs?

4. Objektas: Paminklas Jonui Basanavičiui

Užduotis: stovint prie paminklo, skirto Jonui Basanavičiui, pasakyti, kaip pavadintas pirmasis lietuviškas laikraštis, kurio pirmasis redaktorius ir buvo šis žymus žmogus? Šis žodis yra ir lietuvių rašytojos bei iliustruotojos Monikos Vaicenavičienės knygos, pasakojančios apie daktaro Jono Basanavičiaus keliones ir darbus, ir šios gatvės, kurioje stovite, pavadinime.

Teisingas atsakymas: „Aušra“

Teisingo atsakymo komentaras. Monikos Vaicenavičienės paveikslėlių knyga „Per balas link aušros“ išsamiai supažindina su Jono Basanavičiaus asmenybe. Ši istorinė figūra yra svarbi Vilniaus miestui.

Papildoma informacija mokytojui:

Monikos Vaicenavičienės paveikslėlių knyga „Per balas link aušros“ pasakoja apie daktarą Joną Basanavičių – veiklų ir rūpestingą žmogų, keliautoją, tyrinėtoją, mokslininką ir pasakininką, svajojusį apie Lietuvos nepriklausomybę ir tai įgyvendinusį.

Papildoma rekomenduojama literatūra:

J. Basanavičiaus „Lietuviškos pasakos įvairios“.

Galimos užduotys ir papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

- aptarti knygos „Per balas link aušros“ pavadinimą. (Jonas Basanavičius kilęs iš Ožkabalių kaimo, „Aušra“ buvo pirmojo lietuviško laikraščio pavadinimas, esame netoli **Aušros** vartų.) Ką mokiniams reiškia žodis „aušra“, kuri prasmė ar reikšmė artimiausia? Namie iš J. Basanavičiaus pasakų rinkinio išsirinkti labiausiai patikusią pasaką ir ją iliustruoti.

5. Objektas: Paminklas Cemachui Šabatui

Užduotis: kokį gyvūną gydytojui atnešė parodyti mergaitė?

Teisingas atsakymas: katę

Teisingo atsakymo komentaras. Kornejaus Čiukovskio pasaka „Daktaras Aiskauda“ yra apie gerąjį daktarą, kuris nebijo pavojų ir leidžiasi į kelionę gydyti sergančių žvėrių. Sužinokite, kokie nuotykiškai nutinka daktarui Aiskaudai.

Papildoma informacija mokytojui:

Cemachas Šabadas, gimė 1864 m. vasario 5 d. namuose, kurie iki Antrojo pasaulinio karo buvo Mėsinių gatvėje. Naujas namas pastatytas 2007 m. pagal archyve išlikusius brėžinius. C. Šabadas gimė ir mirė Vilniuje, baigė medicinos mokslus Maskvos universitete (1889), dalyvavo žydų švietimo, kultūros, labdaros organizacijų veikloje, buvo vienas iš JIVO įkūrėjų, žydų bendruomenės vadovas, miesto tarybos narys, Lenkijos senatorius. Mirė 1935 metais.

Daktaras Šabadas padarė didelį įspūdį rašytojui ir vertėjui Kornejui Čiukovskiui, kuris 1912 m. lankėsi Vilniuje su literatūros paskaitomis, o vėliau, 1920 m., atvežė parodyti gydytojui savo tuberkulioze sergančią dukterį. K. Čiukovskis parašė rusišką Hju Loftingo pasakos „Daktaras Dolitlis“ variantą. Knyga, pavadinta „Daktaras Aiskauda“, išpopuliarėjo Rusijoje.

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

Hju Loftingas. „Daktaras Dolitlis“

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Ar žinote istoriją apie daktarą Dolitlį?

Galbūt skaitėte kitą knygą apie panašų veikėją? O gal matėte filmą? (Knyga H. Lofting, „Daktaras Dolitlis“).

Užduotis: ar pažįstate žmogų, kuris, jūsų manymu, galėtų tapti knygos herojumi? Galbūt tai jūsų pažįstamas gydytojas? Geras kaimynas? Senelis ar močiutė?

Papildoma užduotis: vaikstant po skverelį ar aplinkui pasiimti po akmenėlių – jo reikės 8 užduočiai.

6. Objektas: Pranciškonų gatvė

Užduotis: kaip vadinamas vienuolynas, kuriam priklauso šie vartai?

Teisingas atsakymas: pranciškonų

Teisingo atsakymo komentaras. Kęstučio Kasparavičiaus knygoje „Kaimynė už kampo“ rasite pasakojimą apie Rausvanosio triušio pažintį su naujaja kaimyne – Gyvate. Istorija apipinta baimės, draugystės ir drąsos temomis. Kviečiame susipažinti su šios knygos herojais!

Papildoma informacija mokytojui:

K. Kasparavičius – pasaulyje žinomas vaikų knygų autorius ir iliustruotojas. Neretai savo knygų veiksmą perkelia į Vilnių ir iliustracijose tiksliai atkuria pasirinktą gatvę, ypač jos architektūrą. Pranciškonų gatvėje esantys vartai taip pat atsidūrė ant knygos galinio viršelio.

„Kaimynė už kampo“ – žaisminga ir pamokanti istorija, parodanti, kokios klaidingos gali būti mūsų išankstinės nuostatos apie žmones.

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Kokių dar žinote Kęstučio Kasparavičiaus knygų?

(„Trumpos istorijos“, „Kvailos istorijos“, „Meškelionė“, „Kalėdos, Kalėdos“, „Šuniškos dienos“, „Dingęs paveikslas“, „Sapnų katytė“, „Žvaigždžių paukštis“ – jos puslapiuose atpažinsite net du Vilniaus Žvėryne esančius namus).

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

„Žvaigždžių paukštis“

7. Objektas: Medeinos skulptūra

Užduotis: ant kokio gyvūno nugaros vaizduojama deivė? Šis žvėris mituose yra šventas ir saugo žmones nuo blogybių bei piktųjų dvasių.

Teisingas atsakymas: meškos

Teisingo atsakymo komentaras. Kotrynos Zylės knygoje vaikams „Didžioji būtybių knyga“ atskleidžiamos lietuvių mitologijos pasaulio paslaptys. Joje rasite net 26 lietuviškų būtybių aprašymus, iliustracijas, gerąsias bei blogąsias jų savybes ir ne tik. Įdomių atradimų!

Papildoma informacija mokytojui:

„Didžioji būtybių knyga“ – bene populiariausia rašytojos ir dailininkės Kotrynos Zylės knyga apie tradicines mitologines lietuvių tautosakos būtybes, atkeliavusias į mūsų laikus, veikiančias mūsų kasdieniame pasaulyje, šiuolaikiniame mieste, butuose. Knygos viršelyje pavaizduotas Aitvaras skraido kieme, kuris iš tiesų matomas pro autorės namų langus.

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Kas yra mitinės būtybės? (Kiekviena kultūra nuo senovės turi mitinių būtybių – tai ne žmonės, o sakmių, pasakų, mitų veikėjai: milžinai, nykštukai ir raganos arba dievybės, deivės, globojančios tam tikrą sritį: sėkmę, ugnį, medžioklę ir pan.)

- išvardinkite žinomas tokias būtybes (aitvaras, ragana, velnias, kaukas, laumė, girinis, tinka ir undinė, giltinė, bildukai, nykštukai. Išmanesni vaikai galbūt paminės būtybes, turinčias vardus: Gabiją, Aušrinę, Austėją, Bangpūtį, Vaivą ir kitus).

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

Kotryna Zylė. „Sukeistas“; „Siela sumuštinių dėžutėje“

8. Objektas: Vilniaus geto riboženkli (Gaono g.)

Užduotis: koku numeriu atminimo lentelėje pažymėti vartai?

Teisingas atsakymas: 6

Teisingo atsakymo komentaras. Mariaus Marcinkevičiaus knygoje „Akmenėlis“ rasite jautrų pasakojimą, atliepiantį skaudžias istorines temas, gaubiančias Vilniaus miestą ir ne tik. Perskaitykite ir sužinokite daugiau!

Papildoma informacija mokytojui:

Mariaus Marcinkevičiaus knygos „Akmenėlis“ dailininkė Inga Dagilė. Tai paveikslėlių knyga, gavusi ne vieną apdovanojimą, išversta ir į kitas kalbas. Knygoje pasakojama dviejų žydų tautybės vaikų, gyvenusių Vilniaus gete, draugystės istorija. Getas – uždara teritorija mieste (apėmusi šias gatves: Vokiečių, Žydų, Arklių, Lydos, Žemaitijos), kurioje nacių okupacijos laikotarpiu buvo prievarta apgyvendinti visi žydų tautybės žmonės. Įdomu tai, kad kurdama iliustracijas dailininkė I. Dagilė visus veikėjus piešė žiūrėdama į to meto nuotraukas, kuriose buvo įamžinti Vilniaus geto gyventojai.

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Papildoma užduotis. Jei vaikai pasiėmė po akmenėlį po penktos užduoties, siūloma juos nuvesti prie paminklo Gaonui (netoli Žydų g. 3), kur pagal žydų tradiciją atsineštą akmenėlį galima padėti kaip atminties ženklą.

Papildoma rekomenduojama literatūra šia tema:

Živilė Miežytė. „Vilniaus Vilnius“

9. Objektas: Žibintininkas

Užduotis: kurioje rankoje žibintininkas laiko žibintą?

Teisingas atsakymas: dešinėje

Teisingo atsakymo komentaras. Kartu su Mažuoju Princu nusikelkite į tarpplanetines keliones! Atraskite naujus personažus ir pasinerkite į nuotykius. Knygoje pinasi išminties, draugystės, vienvietės ir vienišumo temos. Geros kelionės pasineriant į Antoine'o de Saint-Exupéry knygą „Mažasis princas“!

Papildoma informacija mokytojui:

Antoine'o de Saint-Exupéry „Mažasis princas“ – pasaulinė klasika ir mažiems, ir dideliems, kiekvienas joje ras kažką sau. Sakoma, kad „Mažąjį prinčą“ žmogus turėtų iš naujo perskaityti ir perprasti kas 7-rius metus!

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Ar kas skaitė „Mažąjį prinčą“? O gal matė filmą?

Kokius gyventojus Mažasis Princas sutinka keliaudamas po asteroidus? (Karalių, Garbėtrošką, Verslininką, Žibintininką, Girtuoklį, Geografą);

Kokių augalų sutinkame knygoje? (Rožę, Baobabus);

Kokių gyvūnų sutinkame knygoje? (Avį, Lapę, Gyvatę).

Rekomenduojama literatūra šia tema:

Antoine de Saint-Exupéry. „Mažasis princas“

10. Objektas: Katedra

Užduotis: keliaukite į miesto širdį, prie svarbiausios Lietuvos katalikų bažnyčios, pakelkite akis aukštyn ir raskite žmogaus skulptūrą. Šis personažas minimas knygos „Aštuntą prie laivo“ šioje ištraukoje: „X laivas milžiniškas, bet ne begalinis. Todėl į jį telpa tik po du visų rūšių gyvūnus. Štai bilietas. Tik nepameskite!“

Kuo vardu personažas, šioje ištraukoje pažymėtas X?

Teisingas atsakymas: Nojus

Teisingo atsakymo komentaras. Sveikiname įveikus visą literatūrinį orientacinį žaidimą! Tikimės, kad ši literatūrinė kelionė po Vilnių patiko. Rekomenduojame Ulricho Hubo knygą „Aštuntą prie laivo“. Tai pasakojimas apie tris pingvinus, keliaujančius Nojaus laive, kuriame vyksta pačios karščiausios diskusijos. Pingvinai kelia daugybę įdomių klausimų apie pasaulį ir jo paslaptis.

Papildoma informacija mokytojui / Naudotinos knygos:

Paskatinti mokinius perskaityti Ulricho Hubo knygą „Aštuntą prie laivo“. Tai humoro ir išminties kupina, labai kinematografiška, iliustruota knyga apie etinius pasirinkimus, draugystę.

Papildomi klausimai, kuriuos galima užduoti mokiniams (priklausomai nuo jų amžiaus ir pajėgumo):

Ar kas girdėjo istoriją apie Didįjį tvaną? (Buvo statomas laivas, kad būtų galima išgelbėti žemės gyventojus ir gyvūnus. Tačiau į laivą visi tilpti negalėjo, tad buvo nutarta paimti tik po porą skirtingų rūšių atstovų: žmonių, arklių, kačių, šunų, karvių, liūtų, žirafų, balandžių, erelių, gulbių ir t. t.)

Kuo vardu personažas, pastatęs šį laivą? (Nojus)

Kaip vadinasi skulptūrinė kompozicija Arkikatedros frontone? (Nojaus auka)

Rekomenduojamos knygos:

Ulrich Hub. „Aštuntą prie laivo“